

Către

.....,

În temeiul dispozițiilor art. 16 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., art. 147 din Constituție prin raportare la Decizia CCR nr. 294/2018 și la art. 5 C. pen., formulez prezenta

CERERE DE ÎNCETARE A PROCESULUI PENAL

Prin care vă solicit ca subsidiar cererii de desființare a sentinței primei instanțe și trimitere a cauzei spre rejudecare, să dispuneți încetarea procesului penal în raport de comiterea infracțiunii de trafic de influență întrucât a intervenit prescripția răspunderii penale,

I. Prezentare generală a cererii.

.....

1. La 25.06.2018 s-a publicat în Monitorul Oficial Decizia nr. 297/2018 a CCR, prin care s-a admis o excepție de neconstituționalitate și s-a stabilit că „*soluția legislativă care prevede întreruperea cursului termenului prescripției răspunderii penale prin îndeplinirea "oricărui act de procedură în cauză", din cuprinsul dispozițiilor art. 155 alin. (1) din Codul penal, este neconstituțională*”.
2. Din perspectiva apărării, această decizie a Curții Constituționale nu este una interpretativă, astfel încât prevederea *oricărui act de procedură în cauză* și-a încetat orice efect juridic, fiind scoasă din dreptul pozitiv, întrucât nici Parlamentul și nici Guvernul nu au modificat prevederile art. 155 C. pen. până la data de 08.08.2018, când a expirat termenul prevăzut de art. 147 din Constituție. În egală măsură, întrucât vizează o normă de drept substanțial, decizia CCR constituie o lege penală mai favorabilă în sensul art. 5 C. pen., deci în cauză trebuie să se constate că la data ..... s-a împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale în raport de infracțiunea de .....

II. Decizia 297/2018 este decizie interpretativă sau decizie de constatare a neconstituționalității necondiționată?

3. În practica Curții Constituționale, în afară de excepțiile de neconstituționalitate care se resping, s-au conturat două tipuri de decizii: deciziile simple (sau cele de constatare a neconstituționalității necondiționate) și deciziile interpretative (sau cele de constatare a constituționalității sau neconstituționalității condiționate).
4. Deciziile interpretative sau intermediare sunt uneori denumite în doctrină și decizii cu rezervă de interpretare. De cele mai multe ori, cu privire la aceste decizii, Curtea folosește expresia „*prevederile [...] sunt constituționale numai în măsura în care...*” sau „*admite excepția de neconstituționalitate și constată că prevederile [...] sunt neconstituționale în măsura în care...*”. În primul caz, arătând înțelesul constituțional al normei contestate, Curtea dispune că numai acest înțeles poate fi aplicat de instanța judecătorească, orice altă interpretare a normei fiind *eo ipso* neconstituțională, iar, în al doilea caz, Curtea constată neconstituționalitatea unei anumite interpretări a textului legal, arătând care înțeles sau interpretare a normei instanța de judecată nu mai poate să aplice, orice altă interpretare fiind în acord cu Legea fundamentală. Deciziile interpretative intervin atunci când un text legal este neclar și când acesta permite două sau mai multe interpretări, iar Curtea Constituțională constată că una sau mai multe dintre acestea sunt contrare legii fundamentale. Într-o astfel de ipoteză, fără a scoate textul legal din dreptul pozitiv, CCR va impune ca obligatorie acea interpretare care este conformă prevederilor constituționale.
5. Printr-o astfel de decizie, Curtea Constituțională nu modifică cadrul normativ, pentru că nici nu poate să facă asta, neputând să se substituie Parlamentului ca organ legislativ. Având în față mai multe interpretări posibile oferite unui text legal, în măsura în care una dintre ele contravine prevederilor constituționale, Curtea va profita de efectele *erga omnes* ale deciziilor sale și va impune interpretarea constituțională a textului, fără a modifica textul în sine.
6. Situația premisă este, dacă analizăm toate aceste decizii ale Curții Constituționale, posibilitatea de a exista două sau mai multe interpretări ale unui text neclar. Atunci când textul legal este clar și nu permite mai multe interpretări, CCR va pronunța o decizie simplă, de constatare a neconstituționalității necondiționate. În acest caz, efectele deciziilor sale sunt clare: textul neconstituțional este scos din dreptul pozitiv și nu mai poate produce niciun efect juridic.
7. Uneori, în această a doua ipoteză, Curtea Constituțională este chemată să constate neconstituționalitatea unei omisiuni legislative, a unei situații contrare legii fundamentale care derivă din omisiunea legiuitorului de a adopta anumite prevederi legislative. În acest caz, pentru că se critică tocmai lipsa acestuia, neexistând un text legal care să facă obiectul deciziei de neconstituționalitate, Curtea va constata că este neconstituțională „soluția legislativă prin care...”.

8. În astfel de ipoteze, Curtea nu poate să suplinească anumite omisiuni legislative și să completeze legislația cu texte care nu existau la acel moment. Cu titlu de exemplu, după ce a constatat neconstituționalitatea prevederilor privind incriminarea abuzului în serviciu pentru că legea nu stabilește un prag minim de gravitate al faptei, Curtea a respins ca inadmisibile excepții de neconstituționalitate prin care i se cerea să stabilească un astfel de prag întrucât nu intră în competența sa să o facă. Atunci când a stabilit că este neconstituțională o durată nelimitată a măsurii controlului judiciar, Curtea a refuzat să stabilească o astfel de limită, întrucât nu intra în competența sa. Atunci când a constatat că este neconstituțională dezincriminarea insultei și a calomniei, Curtea a admis ulterior că decizia sa nu presupune reîncredințarea faptelor, întrucât deciziile sale nu pot avea un asemenea efect, ci doar instituirea unei obligații către organele cu atribuții legislative. Iar exemplele pot continua.
9. Întrebarea este în care dintre aceste categorii se încadrează Decizia nr. 297/2018. Este o decizie interpretativă care stabilește că prescripția se poate întrerupe doar prin acte care se comunică persoanei vizate? Este o decizie simplă, urmare a căruia art. 155 alin. (1) C. pen. este scos din dreptul pozitiv? Este o decizie care constată o omisiune legislativă, cu consecința obligării organelor legislative de a reglementa situația? Din punctul meu de vedere, decizia CCR este o decizie ușor atipică întrucât ea este, în același timp, o decizie prin care se constată că sintagma *oricărui act de procedură în cauză* este neconstituțională, cu consecințele de la art. 147 din Constituție, și o decizie prin care se constată o omisiune a legiuitorului de a reglementa constituțional întreruperea cursului prescripției.
10. Această concluzie este confirmată de analiza considerentelor deciziei, care sunt la fel de obligatorii precum dispozitivul său. Niciunde în cuprinsul său, decizia Curții nu face vreo trimitere la existența unor interpretări multiple ale textului supus discuției. De altfel, nici nu era posibil întrucât textul nu permitea astfel de interpretări. În consecință, decizia nu este una interpretativă, fapt confirmat și de dispozitiv care nu cuprinde vreo condiționare și care nu indică vreo interpretare anume, care să fie acceptabilă constituțional.
11. Analizând mai departe decizia, trebuie observat că instanța de contencios constituțional stabilește între paragrafele 13 și 25 atât necesitatea constituțională a existenței instituției prescripției, cât și a instituției întreruperii prescripției. Curtea constată însă că întreruperea prescripției prin orice act de procedură, indiferent care, este o neconstituțională întrucât creează o situație imprevizibilă pentru persoana vizată. În consecință, în paragraful 31 al deciziei sale, CCR reține că *„prevederile art. 155 alin. (1) din Codul penal sunt lipsite de previzibilitate și, totodată, contrare principiului legalității incriminării, întrucât sintagma "oricărui act de procedură" din cuprinsul acestora are în vedere și acte ce nu sunt comunicate suspectului sau inculpatului, nepermițându-i acestuia să*

cunoască aspectul întreruperii cursului prescripției și al începerii unui nou termen de prescripție a răspunderii sale penale”.

12. Rezultă cert de aici că sintagma „oricărui act de procedură” este neconstituțională, necondiționat, din cauza lipsei de previzibilitate a consecințelor sale. În temeiul art. 147 din Constituție, la 25.06.2018 această sintagmă a fost suspendată de drept, iar la 08.08.2018 ea a încetat să mai producă orice efect juridic.
13. Aceasta nu înseamnă că instituția prescripției speciale sau a întreruperii cursului prescripției a dispărut din dreptul pozitiv. Ceea ce a dispărut este doar cauza de întrerupere constând în efectuarea „oricărui act de urmărire penală”. Cauzele de suspendare a cursului prescripției continuă să subziste, prescripția specială continuă să subziste, chiar și întreruperea cursului prescripției continuă să subziste ca și instituție de drept penal. Dacă legea ar fi prevăzut și alte cauze de întrerupere a cursului acesteia, instituția ar fi fost pe deplin funcțională. În consecință, cu privire la acea sintagmă decizia Curții Constituționale este o decizie simplă de constatare a neconstituționalității legii. Susținerea Curții după care un act de întrerupere a prescripției ar trebui să fie un act de care persoana vizată să ia cunoștință nu este o interpretare constituțională a art. 155 C. pen., ci motivul pentru care sintagma vizată este neconstituțională.
14. Dreptul penal este guvernat de principiul legalității, așa cum explică instanța de contencios constituțional chiar în decizia analizată. În materie penală, unicele norme juridice care pot să intervină sunt legile organice, conform art. 73 din Constituție. În consecință, așa cum explicam și mai sus, Curtea nu are competența de a reformula printr-o decizie a sa un text legal pentru a-l face constituțional. Curtea trebuie să scoată textul legal în afara cadrului normativ, urmând că Parlamentul prin lege sau Guvernul prin ordonanță de urgență să introducă în cadrul normativ un text legal constituțional. În acest context, pentru că instituția întreruperii prescripției este constituțională, în paragrafele următoare ale deciziei sale Curtea s-a adresat legiuitorului, indicând soluția legislativă care poate fi adoptată. A considera însă aceasta – întreruperea cursului prescripției prin acte care se comunică suspectului sau inculpatului – ca fiind deja adoptată prin decizia Curții echivalează cu o violare a principiului legalității răspunderii penale, al art. 73 din Constituție și al regulilor privind competența Curții Constituționale.
15. Faptul că dispozitivul deciziei face trimitere la neconstituționalitatea „soluției legislative” indică cele de mai sus. Nu instituția în sine, adică nu tot textul legal este cel cu probleme de constituționalitate, ci soluția aleasă de legiuitor de a întrerupe prescripția de o manieră lipsită de previzibilitate.
16. În consecință, apare clar faptul că efectul deciziei Curții Constituționale este eliminarea sintagmei „oricărui act de procedură” din cuprinsul art. 155 alin. (1) C. pen. În lipsa altor cauze de întrerupere a cursului prescripției – mai există unele în anumite legi speciale – la nivel general efectele deciziei Curții atrag

imposibilitatea de a întrerupe cursul prescripției până la momentul la care organele legiuitoare nu ies din pasivitate și nu reglementează astfel de cauze.

III. Se aplică Decizia nr. 297/2018 a CCR asupra prescripțiilor deja întrerupte?

17. Potrivit art. 147 din Constituție, deciziile Curții Constituționale produc efecte *erga omnes* și pentru viitor, fără se aplice retroactiv. Întrebarea firească este dacă, în aceste condiții normative, Decizia nr. 297/2018 a CCR mai produce efecte în speță, dat fiind că prescripția a fost deja întreruptă inclusiv prin acte de procedură comunicate inculpatului. Răspunsul este unul pozitiv din două motive. În primul rând, pentru că efectele deciziilor CCR se produc *erga omnes*, asupra tuturor cauzelor pendinte. În al doilea rând, pentru că decizia Curții este o lege penală mai favorabilă care retroactivează în condițiile art. 5 din Codul penal.

III. A. Efectul deciziilor CCR asupra cauzelor pendinte¹

18. Constatarea neconstituționalității unui text de lege ca urmare a invocării unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite, în primul rând, aceluia care ridică excepția. În caz contrar, excepția de neconstituționalitate nu are legătură cu cauza, iar instanța judecătorească nu poate sesiza Curtea, potrivit art. 29 alin. (5) din Legea nr. 47/1992. Că autorul excepției trebuie să fie primul beneficiar al deciziei prin care se constată neconstituționalitatea unei norme legale, o stabilește chiar legiuitorul care consacră revizuirea hotărârilor definitive pronunțate în cauzele în care a fost ulterior admisă excepția de neconstituționalitate, atât în materie civilă, cât și în materie penală, cale extraordinară de atac introdusă prin Legea nr.177/2010.

19. Excepția de neconstituționalitate fiind de principiu o chestiune prejudicială, adică o problemă juridică a cărei rezolvare trebuie să preceadă soluționarea litigiului cu care este conexă și un mijloc de apărare care nu pune în discuție fondul pretenției deduse judecătii, nu poate constitui doar un instrument de drept abstract care să presupună aplicarea deciziilor de constatare a neconstituționalității numai raporturilor juridice care urmează a se naște, deci a unor situații viitoare ipotetice, întrucât și-ar pierde esențialmente caracterul concret. Totodată, neconstituționalitatea nu are numai o funcție de prevenție, întrucât ea vizează în primul rând situația concretă a persoanei lezate în drepturile sale prin norma criticată și doar apoi dreptul pozitiv, în ansamblul său, astfel încât are, în mod evident, și o funcție sancționatorie.

20. De aceea, aplicarea pentru viitor a deciziilor Curții vizează, în mod primordial, situațiile juridice pendinte, deci cele care nu au devenit *facta praeterita* ca urmare

---

¹ Precizez că această secțiune este „plagiată” oarecum dintr-un articol publicat pe site-ul Curții Constituționale, sub semnătura magistratului asistent șef al Curții.

a necontestării lor. Se naște, astfel, întrebarea de a ști ce se înțelege prin *cauze pendinte*?

21. În primul rând, este cauză pendinte cea în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, indiferent dacă până la momentul publicării în Monitorul Oficial a deciziei prin care se constată neconstituționalitatea aceasta a fost soluționată definitiv și irevocabil. Prin exercitarea căii extraordinare de atac a revizuirii, decizia Curții Constituționale se va aplica acestei cauze.
22. În al doilea rând, din jurisprudența Curții, se desprinde ideea că o decizie de admitere a excepției de neconstituționalitate se aplică numai în cauzele aflate pe rolul instanțelor judecătorești la momentul publicării acesteia, cauze în care respectivele dispoziții sunt aplicabile, precum și în cauzele în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate până la data sus menționată, altele decât cea în care a fost pronunțată decizia Curții Constituționale, soluționate definitiv prin hotărâre judecătorească.
23. Distingem, raportat la momentul publicării în Monitorul Oficial a deciziei Curții Constituționale prin care este admisă o excepție de neconstituționalitate, între patru ipoteze posibile, respectiv:
  - a. cauze soluționate până la publicarea deciziei Curții Constituționale și în care a fost dispusă sesizarea Curții Constituționale cu o excepție având ca obiect dispoziția din lege sau ordonanță declarată neconstituțională;
  - b. cauze soluționate până la publicarea deciziei Curții Constituționale și în care nu a fost dispusă sesizarea Curții Constituționale cu o excepție având același obiect;
  - c. cauze aflate pe rolul instanțelor judecătorești în care a fost dispusă sesizarea Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate respectivă până la publicarea deciziei Curții Constituționale;
  - d. cauze aflate pe rolul instanțelor judecătorești în care sunt aplicabile dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale, dar în care nu a fost dispusă sesizarea Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate respectivă până la publicarea deciziei Curții Constituționale;
24. În prima ipoteză, decizia de admitere a excepției de neconstituționalitate își produce pe deplin efectele, chiar Curtea arătând că o astfel de decizie se aplică „în cauzele în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate până la data susmenționată în această ultimă ipoteză, decizia pronunțată de Curtea Constituțională constituind temei al revizuirii”. Reținem că, în această ipoteză, excepția de neconstituționalitate care vizează texte legale declarate neconstituționale va fi respinsă de Curtea Constituțională, în temeiul art. 29 alin. (3) și (5) din Legea nr.47/1992, ca *devenită inadmisibilă*, întrucât actul de sesizare al Curții este anterior momentului publicării deciziei, iar nu ca inadmisibilă pur și simplu. O atare diferențiere este necesară pentru a sublinia

că o astfel de cauză de inadmisibilitate nu este imputabilă nici părții care a invocat excepția de neconstituționalitate, nici instanței de judecată care a sesizat Curtea Constituțională. În acest mod, se marchează și faptul că partea a fost diligentă în a-și formula apărările necesare în cursul litigiului, inclusiv prin formularea de excepții de neconstituționalitate.

25. În cea de-a doua ipoteză enunțată, decizia Curții nu se aplică, întrucât suntem în fața unei *facta praeterita*, cauza fiind definitiv și irevocabil soluționată. Prin urmare, se constată că acțiunea în justiție formulată a împiedicat definitivarea raportului juridic contestat numai pe perioada judecării sale, însă, în momentul în care instanța judecătorească a soluționat definitiv litigiul și raportul juridic în cauză și-a epuizat efectele juridice. Din momentul introducerii cererii în instanță și până la data soluționării definitive a cauzei, norma incidentă a beneficiat de o prezumție de constituționalitate, care nu a fost răsturnată decât ulterior pronunțării hotărârii prin care s-a tranșat în mod definitiv soarta litigiului. Incidența deciziei Curții Constituționale într-o atare cauză ar echivala cu atribuirea de efecte *ex tunc* actului jurisdicțional al Curții și ar nega autoritatea de lucru judecat de care se bucură hotărârile judecătorești definitive, ceea ce, în mod evident, este inadmisibil.
26. În următoarele două ipoteze, se constată că litigiile se află pe rolul instanțelor judecătorești și se încadrează în ceea ce Curtea Constituțională a calificat ca fiind *cauze pendinte* la momentul publicării deciziei sale de admitere a excepției de neconstituționalitate. Curtea nu a condiționat aplicarea deciziei sale în litigiile aflate în curs de ridicarea unei excepții de neconstituționalitate anterior publicării deciziei, întrucât ceea ce are relevanță în privința aplicării acesteia este ca raportul juridic guvernat de dispozițiile legii declarate neconstituționale să nu fie definitiv consolidat, iar nu exercitarea unui mijloc procesual de apărare. De altfel, prin admiterea excepției, efectele deciziei Curții Constituționale se produc *erga omnes*. Or, o atare condiționare nu ar fi avut nicio rațiune și ar fi produs și consecințe discriminatorii între persoanele aflate în aceeași situație juridică, respectiv având calitatea de părți într-un litigiu în care dispozițiile declarate neconstituționale sunt aplicabile și a cărui soluționare depinde de decizia pronunțată de Curtea Constituțională.
27. În speță, fiind vorba despre o cauză pendinte în fața instanțelor de judecată, Decizia nr. 297/2018 produce efecte. Așa cum spuneam mai sus, admiterea excepției trebuie să profite în mod obligatoriu celui care a ridicat-o. Cât timp, după admiterea sa, ridicarea unui excepții similare este imposibilă juridic, decizia CCR trebuie să profite, în mod similar, celui care ar fi fost în termen să uzeze de acest mijloc de apărare, dar nu o mai poate face din cauza faptului că CCR s-a pronunțat deja în acest sens. O asemenea excepție este sau devine inadmisibilă nu pentru că ea nu produce efecte față de cel care o invocă, ci tocmai pentru că produce efecte și pentru acesta, astfel încât nu mai are interes să o facă.

28. În consecință, pentru motivele de mai sus, trebuie concluzionat că decizia CCR nr. 297/2018 își produce efectele în speță. Așa cum spuneam mai sus, efectele acestei decizii sunt imposibilitatea de a mai stabili drept cauză de întrerupere a prescripției vreun act de procedură, ceea ce înseamnă că prescripția în speță nu e fost întreruptă.

III. B. Decizia CCR este lege penală mai favorabilă

29. De multă vreme doctrina de drept penal a asimilat deciziile CCR de constatare a neconstituționalității unei text în materie penală ca o lege penală, la fel cum sunt și hotărârile preliminare ale ICCJ sau orice alte acte care îndeplinesc condițiile de fond ale unei legi: sunt obligatorii *erga omnes* și produc efecte pentru viitor. Nu cred că mai are sens să intru în vreo demonstrație foarte complicată, dat fiind că la 25 octombrie 2018 CCR a comunicat dispozitivul uneia dintre deciziile sale prin care Curtea: „A admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că soluția legislativă cuprinsă în art.4 din Codul penal, care nu asimilează efectele unei decizii a Curții Constituționale prin care se constată neconstituționalitatea unei norme de incriminare cu o lege penală de dezincriminare, este neconstituțională”.

30. Decizia nu este încă motivată și nici publicată în Monitorul Oficial, însă dispozitivul său indică fără putință de tăgadă că instanța constituțională consideră că deciziile sale de admitere a unei excepții de neconstituționale sunt asimilabile unei legi.

31. Pentru a stabili efectele unei asemenea „legi” cuprinsă în Decizia nr. 297/2018 trebuie să stabilim dacă această decizie vizează o instituție de drept substanțial sau una de drept procesual. În primul caz, Decizia nr. 297/2018 ar fi o lege penală mai favorabilă care se aplică retroactiv și care va șterge retroactiv, în temeiul art. 5 C. pen., întreruperile cursului prescripției ce au intervenit anterior. În al doilea caz, dacă este o lege de procedură, ea nu se va aplica retroactiv, iar prescripțiile întrerupte anterior rămân astfel, cel puțin pentru cauzele care nu sunt pendinte în sensul celor stabilite mai sus.

32. E adevărat că la un moment dat a existat o dezbatere în doctrina de drept penal și chiar și în jurisprudența CEDO cu privire la acest subiect, dar la acest moment atât imensa parte a doctrinei de drept penal, cât și jurisprudența CEDO au stabilit că normele privitoare la prescripția răspunderii penale sunt norme de drept material. Nu cred însă mai are rost să prezint această doctrină și jurisprudență, pentru că răspunsul la întrebarea de mai sus există în cuprinsul Deciziei nr. 297/2018 și se impune obligatoriu ca și considerent al hotărârii. În paragraful 27 al deciziei sale, Curtea spune: „Cum prescripția răspunderii penale este o instituție de drept penal substanțial care are la bază trecerea timpului, dispozițiile legale ce reglementează termenele de prescripție a răspunderii penale și modalitatea de aplicare a acestora au o importanță considerabilă, atât pentru activitatea organelor judiciare ale statului, cât și pentru persoanele care săvârșesc infracțiuni”. De altfel, trebuie remarcat că decizia în sine este un argument în

acest sens. Considerând că sintagma neconstituțională contravine principiului legalității, Curtea afirmă implicit caracterul de instituție de drept material a prescripției, întrucât principiul legalității prevăzut de art. 7 din Convenția europeană există numai în materia dreptului substanțial.

33. În consecință, Decizia nr. 297/2018 a CCR este o lege penală mai favorabilă. În speță, având în vedere succesiunea de legi penale dintre momentul comiterii faptei și cel al judecării în sistem global vom avea trei legi penale: Codul penal anterior; Codul penal actual anterior datei de 25.06.2018; Codul penal actual după această dată, modificat prin eliminarea sintagmei „oricărui act de procedură” din art. 155 alin. (1). Dintre cele trei norme penale, pentru inculpat, a treia este legea mai favorabilă întrucât în baza acestei legi răspunderea penală în ceea ce îl privește s-a prescris în luna noiembrie 2016. A afirma că după decizia Curții publicată în 25.06.2018 au fost repuse în vigoare prevederile din Codul penal anterior privitor la prescripție înseamnă a crea *lex tertia* și a combina prevederi din două coduri penale, ceea ce ar fi neconstituțional.

IV. Concluzie

34. Având în vedere toate cele expuse, concluzionăm că Decizia nr. 297/2018 a CCR a lipsit de orice efect juridic cauza de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale constând în efectuarea unui act de procedură. Întrucât această decizie este aplicabilă pentru că litigiul penal este pendinte și pentru că, oricum, este o lege penală mai favorabilă și întrucât în speță nu au existat alte cauze de întrerupere sau suspendare a cursului prescripției, în cauză s-a împlinit prescripția răspunderii penale.

Cu stimă,

.....